

EKMEĞİNİ TAŞTAN ÇIKARANLAR

NECATİ GÜNGÖR

TAŞ: Anamızın bizi dünyaya getirdiği ülke, uğrunda cephele-re gidip öldüğümüz namus, içinde çürüdüğümüz mahpus damları, sevdiğimizimizi alamadığımız köy, emeğimizi ucuza sattığımız, yaramızı saramadığımız, gidip de dönemediğimiz gurbet yolu, anayurdumuz, özyurdumuz, babaocağımız...

HASAN DIYE BİRİ...

Taş: Yaşadığımız düzenin karanlığı...
Taş: Al takke ver külâh, mülkiyet ilişkileri...
Taş: El kapısı, ağa kapısı, patron kapısı...
Taş: Anamızın bizi dünyaya getirdiği ülke: uğrunda cephelere gidip öldüğümüz namus: içinde çürüdüğümüz mahpus damları, sevdiğimizimizi alamadığımız köy, emeğimizi ucuza sattığımız, yaramızı saramadığımız, gidip de dönemediğimiz gurbet yolu, anayurdumuz, özyurdumuz, babaocağımız...

Taş: Ayağımıza değen, başımıza yağan...
Ekmek: Öpüp de başımıza koyduğumuz. Alın terimiz, el emeğimiz. Onsus edemediğimiz...
Frenklerin "francala" deyu tabir eylediği. Ve ekmeğini taştan çıkarırlar: İnsanlarımız!
"Onlar ki toprakta karınca, suda balık, havada kuş kadar çokturlar:
korkak,
cesur,
câhil,
hakim,
ve çocuklurlar
Ve kahreden
yaratan ki onlardır,
destânımızda yalnız onların mâceraları vardır."
... diye anlattığı ozan babanın.

yor sanki. Hasan'ın türküsünde bir insan sesi var: portakal, portakallar...
Siz tanımadınız, tanımayacaksınız ama, ben ta çocukluğundan beri tanırım onu. Daracak, tozlu-çamurlu lubriçkımazsokak içindeydi evleri. Üç kız kardeşi, bir de Hasan. Hasan en küçükleri kardeşlerinin. Anası evlerde çalışmaya giderdi; daha çok da, tandırlarda ek-

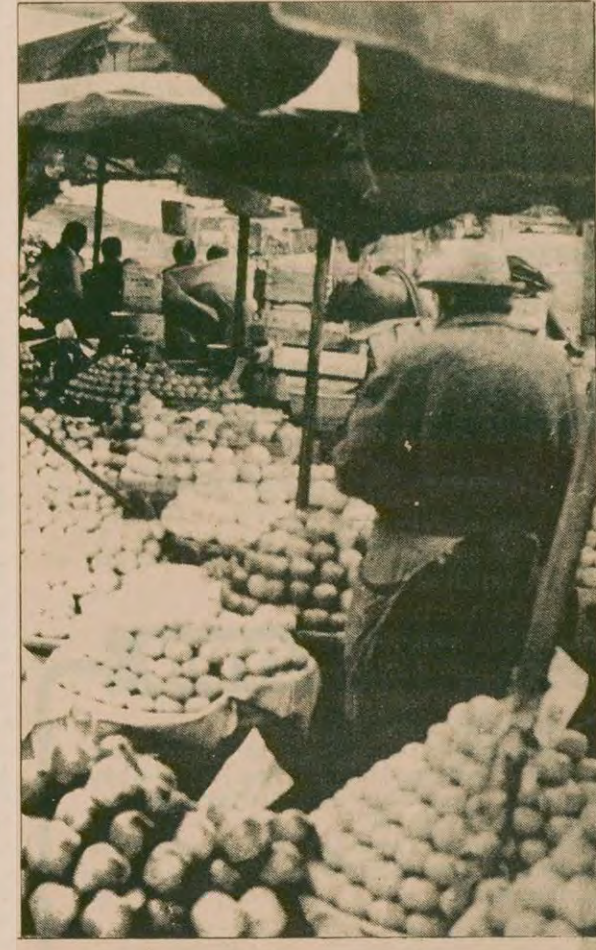
mek açmaya. Kısa boylu, yusuvarlak, alı al moru mor, dilinin altında lafi hazır bir kadın... Babası ise, köşkerlik yapardı Hasan'ın. Eskişmiş, sökülmüş ayak-kabıları onarıyor, diker... Adı neydi adamın, şimdi aklımda değil; unuttuymuşum adını ama, çopur yüzü gibi aklımda. Karnı sırtına yapışmış gibi durdu. Gözleri kırkılırdı aç kalmış sanırlardı adamı. Gözlerinin görüp görmediği belli olmaz, elinden hiç düşmeyen bir değnekle gidip gelir, Gider, çarşının bir köşesindeki, bir duvar dibindeki sandığını açar, çivileri doldurur ağzına, çekicini vurur örse, vurur ha vurur... Akşam dönerken evine bir elinde değneği olur, ötekinde ekmeğler. Adamın, üfürsen savulacak haliyle ginde beş öğün yemek yediği söylenirdi: Sabah, öğle, akşam ve gece yarısı. Sonra, çok değil, az bir zaman sonra, köşkerliği bıraktı Hasan'ın babası. Kendisine başka sokak köşeleri, başka duvar dipleri bulup yanı başına kirli bir mendil serip elindeki değneğe dayanıp başladı dilenmeye. Kimileri, artık görmüyözü gözleri dedi, çalışamaz, dilenmeyip de ne yap-sın? Kimileri, onun körüklüğü oldu bitti yalan, diye akıl yürüttü, kiçi tutmadı oturur da çalışmaya, dilenmek daha kolay elbet, niye çalışsın adam? Herkes bir şey söyledi, doğru yalan, herkes bir yakıştırmada bulundu. Hasan'ın anası her duyduğuna bir laf yetiştirdi, dilinin döndüğünce. Olan oldu torba doldu, yine arası çok sürmedi, bir sabah yatağında adam ölü bulundu.

YETİM HASAN

HASAN'ı adı birdi, o günden sonra oldu iki: Yetim Hasan. Bacağında kara bir donla sokağın to-

Birden tozlara belenmiş, don gömlek bir çocuk beliriyor kafamda. Unutulmuş bir türkünün yeniden söylenişi gibi. Bir zaman bir şey söyleyemiyorum. Belki de utançlı bir suskunluk bu. Hasan'ın içtenliğine, sevecenliğine karşı duyulan bir utanç...

ya gidince, ev de, memleket de gözüme bir kötü görünmeye başladı. Dakım, yapacağım bir iş de yok. Askerliğe çok var daha, nasıl olsa. Kusura bakma abi hep ben anlatıyorum. Sen de ne var ne yok. Hiç olmazsa, bir cigaramızı yak şurdan. Çaycı mayacı yok burada. Bir acı cigaramızı yak, hiç olmazsa. Soma abi işte. Allaha çok şükür geçişin geliyoruz yalan dünyada. Evim var abi, Esenler tarafında. Bir kadının evinde oturuyorum. Orta yaşlı biri. Çamaşırlarımı da yıkıyor bizim kari. Kocası ölmüş. Bir kızıyla bir damadı var: onlar da aramıyorlar hiç. O da yalnız, ben de. İki gariban bir arada. Askere gidinceye kadar idare eder bu yaşantı oralı. Sabahları erken kaldırıyor beni, çayımı demlemiş oluyor. Ben tabii hemen hale... Bir garip yolcuysuz işte. Abi kusura bakma hep ben anlatıyorum. Ne yaparsın hasretlik işte. Seni gördüğüme öyle sevdimim ki... Allâhıma kitabıma abi. Bazen düşünüyorum şu koca dünyada tek başıma kalmışım ben... Ablam da gidince sanki her şeyi mi yitirdim! Bizim kari var işte. Kocası emekli parası bırakmış ölürlen ama, geçinemiyor fukara. Acıyonom abi. İnsan dayanıyor işte. Nasıl olsa işimiz iyi. Para kazanıyoruz burada. Bak şu karşıdaki tezgâha onun yanındaki de bizim oralı. Sen belki tanımasın onları. Vay abi vay. Demek ben o kadar değişmişim, tanımayacak kadar... Kusura bakma, sana bir şey bile ismrlayamadık. Bu tezgâhi kuralı çok olmadı zaten. Halde sandık taşıyordum. Bu hemşerilerle orada tanıştım... Gidecek misin abi? Geç mi kalıyorsun? Ama söz verdin bak, mutlaka geleceksin. Dur be sana portakal doldurayım abi. Sözümlü olur, bak hele sen yahu... Dostların yemediği mal yere batsın abi...
Hasan, bütün Hasanlardan gibiydi.
Eski bir türküyü dinler gibi dinlemiştin onu.
Ellerine tuşturulmuş kocaman bir kesekâğıdı dolusu portakallarla ayrıldım ondan. Sonra bir daha görmedim Hasan'ı. Sanki yeryüzünde allak bullak olmuş bir kış akşamını yaşamadı kimseler...
Eski bir türküyü dinler gibi dinlemiştin onu.
Ellerine tuşturulmuş kocaman bir kesekâğıdı dolusu portakallarla ayrıldım ondan. Sonra bir daha görmedim Hasan'ı. Sanki yeryüzünde allak bullak olmuş bir kış akşamını yaşamadı kimseler...
Hangi yaşlı kadına ekmeğe götürüyor akşamları?

İSTANBUL'DAN HASAN GEÇTİ

"Demek o kadar değişmiş abi, tanımayacak kadar mı? Dünya bu abi, insan değişiyor işte. Kim der ki ben İstanbul'da ekmeğe arayacağım? Dünya işte abi. Belki duymuşsundur, anam iki yıl önce öldü. Ablam Almanya'ya gitti. Büyük ablam. Ötekileri pek aramadım. Ne arayayım abi, say beni sayayım seni, demişler... Büyük ablam, anam gibiydi. O da Almanya'

Hasan, bütün Hasanlardan gibiydi. Eski bir türküyü dinler gibi dinlemiştim onu. Ellerime tuşturulmuş kocaman bir kesekâğıdı dolusu portakallarla ayrıldım ondan. Sonra bir daha görmedim Hasan'ı. Sanki yeryüzünde allak bullak olmuş bir kış akşamını yaşamadı kimseler...

